

§ 840

Valtuutettu Laura Kolben toivomusponsi opastetaulujen ja informaatiopisteiden toteuttamisesta Vallisaaren ja Kuninkaansaaren

HEL 2020-009750 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus merkitsi tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 26.8.2020 hyväksymän toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet
Esitysteksti

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Hyväksyessään Vallisaaren ja Kuninkaansaaren asemakaavan kaupunginvaltuusto hyväksyi seuraavan valtuutettu Laura Kolben ehdottaman toivomusponnen:

"Kaupunginvaltuusto edellyttää selvitettävien mahdollisuuksien saaminen alueelle opastetauluja ja/tai informaatiopisteitä, joissa kerrotaan seikkaperäisesti alueen sotilas- ja kulttuurihistoriallisesta merkityksestä."

Vallisaaren ja Kuninkaansaaren yleisöreittien opastuksen sisällöstä, suunnittelusta ja järjestämisestä vastaa saaria hallinnoiva Metsähallitus. Saarten kävijöille on satamissa sekä Vallisaaren Aleksanterinkierroksen ja Kuninkaansaaren reittien varrella maasto-opastetaulut. Opastetaulut käsittävät yhteensä 13 teemataulua, joissa on karttojen ja yleisin-

fon lisäksi esitelty monipuolisesti alueen historiaa ja luontoa sekä an-
nettu ohjeita saarella retkeilyyn. Opasteet on laadittu neljällä kielellä,
mikä on rajoittanut tarjottavan tiedon määrää opastauluissa. Opastau-
luissa on pyritty tuomaan esiin erityisesti alueen kulttuurihistoriaa ja ih-
misten pitkään jatkuneen toiminnan vaikutusta saarten ominaisuuteen-
seen, samoin välittämään tarinoita ihmisten arjesta ja sosiaalisesta
elämästä saarilla.

Opastaulujen lisäksi Metsähallituksen yhteistyöyrittäjät eli nk. sopimu-
soppaat järjestävät saarella opastettuja kierroksia, joilla syvennyttään
Vallisaaren historiaan ja merkityksiin monipuolisesti. Opastuksilla kerro-
taan myös rakennusten historiallisista käyttötarkoituksista sekä kuul-
laan tarinoita saarella eletystä elämästä. Yleisöopastusten oppaina
toimii myös saaren entisiä asukkaita, jotka osaltaan voivat syventää
opastusta myös omakohtaisilla kokemuksilla ja tarinoilla.

Eräänä osana Vallisaaren opastusta ovat alueen palveluista ja nähtä-
vyyksistä kertovat internetsivut. Metsähallituksen Luontoon.fi-sivustolta
löytyy paljon tietoa Vallisaaresta ja Kuninkaansaaresta, myös saarten
historiasta.

Metsähallitus ylläpitää ja kehittää Vallisaaren ja Kuninkaansaaren
maasto-opasteita sekä muita opastuksen muotoja ja kanavia jatkossa-
kin. Yleisöreittien olemassa olevia opastauluja on varauduttu uudista-
maan ja opasteita tullaan päivittämään, kun siihen tarvetta ilmenee.
Opastuksen tavoitteena on, että saarella kävijöille on tarjolla monipuo-
lisesti tietoa saarten historiasta ja sitä kautta niiden arvosta kulttuurihis-
toriallisesti merkittävänä kohteina. Alueen historian ja moninaisten arvo-
jen esiin tuomista ja saarella vierailevan yleisön tiedon lisäämistä voi-
daan pitää eräänä suojelun välineenä tilanteessa, jossa saaria on avat-
tu luontomatkailun käyttöön.

Kaupunginhallituksen vastaus on kaupunkiympäristölautakunnan ja
kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausuntojen mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 14 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toi-
mitettava ponnien ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen joh-
dosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään vuoden kuluttua ponnien hy-
väksymisestä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 10.11.2020 § 665

HEL 2020-009750 T 00 00 03

Hankenumero 5264_188

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi lausunnon kaupunginhallitukselle:

Vallisaari ja Kuninkaansaari ovat linnoitushistoriallisesti, kulttuurihistoriallisesti sekä luonnonympäristön kannalta arvokasta aluetta. Saaret ovat Suomen valtion omistamia ja Metsähallituksen hallinnoimia alueita, jonne on laadittu asemakaava yhteistyössä Metsähallituksen kanssa. Asemakaavan tavoitteina on kehittää saaria luontomatkailun tarpeisiin alueen arvot huomioiden.

Asemakaavassa on annettu laajoihin selvityksiin, kartoituksiin ja arviointeihin perustuvia kaavamääräyksiä, joilla alueen ominaispiireitä sekä moninaisia arvoja pyritään säilyttämään. Opastamisen tarve kaava-alueella on huomioitu asemakaavamääräyksellä, jonka mukaan alueelle sijoitettavat opasteet on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne soveltuvat maisemaan. Alueelle laadittu asemakaava ei osoita saarille kaupungin omistamaa tai hallinnoimaa yleistä aluetta kuten katu tai puistoa. Saarten opastuksen sisältö, suunnittelu ja järjestäminen on siten maanomistajan vastuulla.

Metsähallituksen tavoitteena on kehittää Vallisaarta ja Kuninkaansaarta vastuullisesti noudattaen kestävän kehityksen periaatteita. Tämä koskee kaikkia ratkaisuja ja tarkoittaa sitä, että vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja maisemaan arvioidaan aina tarkoin suunnitteluprosessien aikana. Tällä hetkellä Vallisaarella on kävijöille satamissa se-

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

kä Aleksanterinkierroksen ja Kuninkaansaaren reittien varrella maasto-opastetaulut. Opastaulut käsittävät yhteensä 13 teemataulua, joissa on karttojen ja yleisinfon lisäksi esitely monipuolisesti alueen historiaa ja luontoa sekä annettu ohjeita saassa retkeilyyn. Opastaulujen lisäksi Metsähallituksen yhteistyöryttäjät eli nk. sopimusoppaat järjestävät saassa opastettuja kierroksia, joilla syvennyttään Vallisaaren historiaan ja merkityksiin monipuolisesti. Opastuksilla kerrotaan myös rakennusten historiallisista käyttötarkoituksista sekä kuullaan tarinoita saarella elämästä.

Metsähallitus ylläpitää ja kehittää Vallisaaren ja Kuninkaansaaren maasto-opasteita sekä muita opastuksen muotoja ja kanavia jatkossakin. Opastuksen tavoitteena on, että saassa kävijöille on tarjolla monipuolisesti tietoa saarten historiasta ja sitä kautta niiden arvosta kulttuurihistoriallisesti merkittävänä kohteita.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Janne Prokkola, yksikön päällikkö, puhelin: 310 37233
janne.prokkola(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 03.11.2020 § 182

HEL 2020-009750 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta ilahtuneena toteaa kaupunginvaltuutettujen keskuudessa yhä enenevässä määrin heränneen kiinnostuksen Helsingin historiaan ja siihen liittyvien erityisten paikkojen esiintuomiseen. Erilaiset opastetut ovat yksi tapa lisätä historian tuntemusta ja ymmärrystä ja sitä kautta osaltaan edistää kaupungin kulttuuriperinnön säilymistä. Valtuutettu Laura Kolben toivomusponsi liittyy kiinteästi Vallisaaren ja Kuninkaansaaren asemakaavoitukseen, jossa tavoitteena on saarten kulttuurihistoriallisesti ja luonnon kannalta arvokaiden kohteiden suojeleminen sekä muuttaminen luontomatkailuun siten, että alueen arvot eivät vaarannu. Asemakaavaa on valmisteltu tiiviissä yhteistyössä Museoviraston kanssa ja asemakaavan muutos on hyväksytty 26.8.2020. Alueelle on suunniteltu luontomatkailua tukevaa rakentamista kuten palveluita, majoitustiloja, työtiloja sekä venesatama. Tässä uudessa tilanteessa alueen historian ja moninaisten arvojen

esiin tuomista ja saarella vierailevan yleisön tiedon lisäämistä voidaan pitää eräänä suojelun välineenä.

Vallisaaren ja Kuninkaansaaren historialliset sotilassaaret omistaa valtio ja niiden hallinnointi on siirretty puolustusvoimilta Metsähallituksen luontopalveluille osana valtion kiinteistöstrategiaa, jonka mukaisesti valtion maiden ja vesien hallinta keskitetään Metsähallitukselle. Metsähallituksen luontopalvelujen hoidossa ovat mm. Suomen kaikki kansallispuistot sekä yli 500 muuta luonnonsuojelualuetta ja useita kulttuuri-perintökohteita. Vallisaari ja Kuninkaansaari avattiin yleisön käyttöön Metsähallituksen hankkeen tuloksena keväällä 2016. Saaria hallinnoiva Metsähallituksen luontopalvelut vastaa alueen luonnonsuojelusta ja -hoidosta sekä retkeilyn peruspalveluista ympäristöministeriön ohjauksessa. Valtion kiinteistöstrategian ja periaatteiden mukaisesti myös Vallisaaren ja Kuninkaansaaren yleisöreitit ja niiden opasteet ovat Metsähallituksen luontopalveluiden vastuulla ja hoidossa. Saarten arkeologisen ja rakennetun kulttuuriympäristön asiantuntijaviranomaisena toimii Museovirasto. Opasteet on laadittu neljällä kielellä, mikä on rajoittanut tarjottavan tiedon määrää opastauluissa. Kuitenkin erityisesti alueen kulttuurihistoriaa ja ihmisten pitkään jatkuneen toiminnan vaikutusta saarten ominaisluonteeseen on pyritty opastauluissa tuomaan esiin, samoin välittämään tarinoita ihmisten arjesta ja sosiaalisesta elämästä saarilla. Tähän kokonaisuuteen oman lisänsä tuo vuonna 2021 Vallisaarella järjestettävä Helsinki Biennaali, jossa HAM Helsingin taidemuseo vastaa Vallisaareen sijoitettavien taideteosten tuotannosta ja installoinnista sekä teoksiin liittyvästä asiakaspalvelusta. Biennaalin taideteoksia ja yleisöreittejä koskevat suunnitelmat on tehty tiiviissä yhteistyössä Metsähallituksen ja Museoviraston kanssa.

Eräänä osana Vallisaaren opastusta ovat alueen palveluista ja nähtävyyksistä kertovat omat nettisivut. Metsähallituksen Luontoon.fi-sivustolta löytyy paljon tietoa Vallisaaresta ja Kuninkaansaaresta, myös saarten historiasta. Metsähallituksen sopimuskumppaneiden yleisö-opastusten oppaina toimii myös saaren entisiä asukkaita, jotka osaltaan voivat syventää opastusta myös omakohtaisilla kokemuksilla ja tarinoilla.

Vallisaaren ja Kuninkaansaaren yleisöreittien olemassa olevia opastauluja on varauduttu uudistamaan ja opasteita tullaan päivittämään, kun siihen tarvetta ilmenee. Työ tehdään Metsähallituksen omien kulttuuri-perintöasiantuntijoiden toimesta ja tarvittaessa he voivat turvautua myös sekä Helsingin kaupunginmuseon että Museoviraston apuun.

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Mari Männistö

30.11.2020

Asia/12

Lisätiedot

Anne Salminen, tutkija, puhelin: 310 36501
anne.salminen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566